

особи, які безпосередньо беруть участь у проекті, а також особи, інтереси яких пов'язані із процесом реалізації проекту і його результатами. Також важливими учасниками проекту є постачальники матеріалів, дослідні центри, компанії, що надають послуги, регуляторні агентства.

Базовими поняттями для визначення об'єкта управління в системі управління проектами підприємства є: 1) інноваційний проект; 2) портфель інвестиційних проектів; 3) інноваційна програма; 4) бізнес-план проекту; 5) життєвий цикл проекту.

Портфель інвестиційних проектів – сукупність бізнес-ідей, інвестиційних (інноваційних) проектів, які знаходяться в компетенції одного центру відповідальності. Портфель проектів формується інвесторами, які здійснюють виробничу діяльність, і охоплює об'єкти інвестування усіх видів. Портфель інвестиційних проектів переважно складається із: середньотермінових і довготермінових проектів більшою мірою (створення нової продукції, технології, придбання організацій, обладнання, незавершених об'єктів, іншої нерухомості), короткотривалих проектів меншою мірою (проекти реконструкції та технічного переозброєння підприємств із терміном здійснення до року).

Інноваційна програма – довготерміновий захід, який охоплює групу взаємопов'язаних проектів та заходів, що об'єднані загальною метою і умовами їх виконання, потребують тісної координації. Інноваційна програма підприємства розкриває основний зміст проекту і слугує важливим джерелом інформації для розроблення планів маркетингу, операційних, фінансових планів, бізнес-плану загалом.

Бізнес-план проекту – документ, що визначає необхідність здійснення інвестування, який у вибраній послідовності містить розділи із основними характеристиками проекту, фінансовими показниками, що пов'язані з його реалізацією. Завершений бізнес-план є підґрунтям для змоги та презентації його основних ідей інвесторам. Бізнес-план дає можливість погоджувати інвестиційні програми з їх фінансовим забезпеченням.

Життєвий цикл проекту – сукупність логічно взаємопов'язаних робіт, завдань проекту, в процесі завершення яких досягається один із основних результатів проекту. Життєві цикли проектів у різних областях діяльності можуть істотно відрізнятися і охоплювати різні стадії (фази). Чіткого розмежування між фазами життєвого циклу проекту може і не бути, тобто процеси, які виконують на одній стадії, можуть виконуватися паралельно з елементами іншої стадії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Застосування методів і засобів управління інноваційними проектами дає змогу досягнути намічених результатів проекту за необхідної якості, економити ресурси, знизити ризики і підвищити надійність завдяки чіткому:

- визначенню цілей інноваційної діяльності;
- виявленню структури проекту; формалізованій підготовці контрактів;
- планування і оцінювання ризиків;
- організації реалізації проекту;
- підтримування контролю за ходом виконання проекту.

Література

1. Арчибальд Р. Управление высокотехнологичными программами и проектами / Рассел Д. Арчибальд : пер. с англ. Е.В. Мамонтова / под ред. А.Д. Баженова, А.О. Арефьева. – Изд. 3-е, [перераб. и доп.]. – М. : Изд-во "Компания АйТи"; ДМК Пресс, 2004. – 472 с.
2. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – С. 303-458.
3. Закон України "Про інноваційну діяльність" // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 47. – С. 646.
4. Цивільний кодекс України / Офіційний вісник України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rada.com.ua>. – Назва з екрана.
5. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М. : Изд-во "Прогресс", 1982. – 455 с.
6. Антонюк Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації / Л. Антонюк, А. Поручник, В. Савчук. – К. : Вид-во КНЕУ, 2001. – 394 с.

Гнилянская Л.Й. Управление инновационными проектами на предприятии

Изложены основные теоретические вопросы об инновационном проекте. Показана суть инновационного проекта в хозяйственном процессе. Рассмотрен процесс формирования инновационного проекта. Обращено внимание на систему управления им.

Ключевые слова: инновационный проект, система управления инновационным проектом.

Gnylyanska L. Yo. Management of innovation projects of enterprise

Set out the basic theoretical questions about the innovation of the project. Revealed the essence of the innovation project in the economic process. The process of formation of innovative projects. Drawn attention to the system management.

Keywords: innovative project management system is an innovative project.

УДК 658.012.12 *Аспір. О.Б. Гром'як; проф. О.Г. Мельник, д-р екон. наук – НУ "Львівська політехніка"*

ЕКСПРЕС-ДІАГНОСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ

Розглянуто сутність і призначення експрес-діагностики діяльності підприємства. На основі дослідження літературних джерел наведено та обґрунтовано власне визначення поняття "експрес-діагностика". У роботі виокремлено та охарактеризовано основні завдання та функції експрес-діагностики. Систематизовано характерні властивості, притаманні конкретному виду діагностики.

Ключові слова: експрес-діагностика, оперативність, властивості, функції, завдання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах сучасного економічного середовища, жорсткої конкуренції та постійного удосконалення техніки та технології ведення бізнесу виникає нагальна потреба у здійсненні діагностики діяльності підприємства загалом чи окремих її видів.

Досить часто менеджери змушені приймати важливі оперативні рішення, котрі базуються на обмеженому, частковому спектрі інформації. У таких ситуаціях виникає необхідність у виокремленні ключових симптомів, якісному та кількісному представленні показників-індикаторів, котрі б давали змогу створити уявлення щодо досліджуваного об'єкта діагностики та можливих загроз. Такі потреби менеджерів можуть бути задоволені завдяки застосуванню системи експрес-діагностики.

Проблема полягає у відсутності чіткого теоретичного базису щодо категорії "експрес-діагностика", що є першочерговим для ефективного здійснення самого процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У перекладі із давньогрецької мови термін "діагностика" означає розпізнавання [1, с. 10]. Слово "діагностика" є похідним від поняття "діагноз", котре бере свій початок із медичної практики і трактується як лікарський висновок, створений на базі певних досліджень ознак хвороби (симптомів), про стан і суть захворювання пацієнта, який є основою для формування певних рекомендацій з ліквідації симптомів та комплексного оздоровлення. Щодо слова "експрес", то в перекладі з англійської мови "express" означає: терміновий лист, кур'єр; відображати, виражати; терміновий, екстрений, швидкісний.

В економічному розумінні експрес-діагностику підприємства розглядають у найрізноманітніших інтерпретаціях: як вид аналізу чи моніторингу, управлінська функція, різновид антикризової діагностики та діагностики фінансового стану тощо. Така різноманітність думок свідчить про відсутність чіткого визначення терміна "експрес-діагностика діяльності підприємства".

Ткаченко А.М., а також й інші автори, зокрема Т.О. Загорна [1] та С.С. Черниш [3], зосереджують увагу лише на дослідницькому аспекті експрес-діагностики, проте не зазначають, що на етапі її здійснення має формуватися інформаційна база для прийняття адекватних управлінських рішень, до того ж, у більшості випадків йдеться про самодіагностику із використанням власних ресурсних джерел, а не про зовнішню діагностику (за участю консалтингових фірм).

Джерелейко С.Д. [4] вдало відзначає імовірнісний характер висновків, що формуються внаслідок проведення експрес-діагностики, проте автор вважає, що інформаційним джерелом її здійснення є виключно дані управлінського обліку. Такий підхід значно обмежує інформаційну базу експрес-діагностики діяльності підприємства, адже на практиці використовують дані не лише облікової, а й позаоблікової інформації.

Бакунов О.О. та О.В. Сергеева [5] й інші науковці [2, 6, 7] хибно наголошують, що експрес-діагностика є лише першим етапом фундаментальної діагностики діяльності. З нашого погляду, експрес-діагностика діяльності підприємства не завжди передуює фундаментальній діагностиці, досить часто експрес-діагностика є самостійним логічно завершеним процесом, що має на меті виявити та оцінити недоліки (шанси, сильні сторони) не лише загально-економічного стану об'єкта дослідження, а й окремого виду діяльності, підрозділу підприємства, операції тощо.

Окремі науковці [2, 3, 7] під терміном "експрес-діагностика" розуміють один із видів діагностики, що прагне оцінити виключно фінансовий стан підприємства, проте у практиці як іноземних, так і вітчизняних підприємств дедалі більшого поширення набуває експрес-діагностика не лише фінансової, а й виробничої, інвестиційної, маркетингової, інноваційної та інших видів діяльності.

Доцільно зауважити, що деякі автори [1, 2, 4-6, 8, 10], говорячи про "експрес-діагностику", не відзначають у визначенні її основної властивості –

оперативності, що полягає не лише у швидкості, так би мовити, "експресності" у процесі її здійснення, а й ґрунтується на дослідженні вузькоспеціалізованих складових підприємницької діяльності (вид, сфера діяльності, операція) та формує інформаційну базу для прийняття реактивних управлінських рішень.

Варто зауважити, що у сучасній економічній літературі недостатньо розкриті як теоретичні, так і практичні аспекти здійснення "експрес-діагностики", її основні завдання, цілі, функції та інші важливі категорії. Так, О.Л. Пластун [11] у своєму підході до визначення завдань надмірну увагу наголошує на тому, що експрес-діагностика необхідна виключно для виявлення основних проблем чи загроз, що існують у підприємства, але не вказує, що вона спрямована і на використання шансів, сильних сторін організації.

На думку генерального директора російської фірми АООТ "ПО Курганінскагрохим" В.В. Шевцова, перше та найважливіше завдання експрес-діагностики полягає у постійному дослідженні діяльності підприємства за минулий бюджетний період з метою здійснення регулювання управлінської політики [12]. У своєму твердженні автор наголошує на сутності діагностики загалом, а не конкретно на завданнях, притаманних експрес-діагностиці.

Аналіз літературних джерел [1-10] дає змогу стверджувати, що у наукових доробках вітчизняних та іноземних вчених висвітлено лише окремі аспекти, притаманні експрес-діагностиці діяльності підприємства, тобто не йдеться про системний, а про елементний характер дослідження цієї категорії.

Мета дослідження. На основі зазначеного вище виникає необхідність у формуванні чіткого системного трактування категорії "експрес-діагностика діяльності підприємства" та визначенні на основі її властивостей, завдань та функцій основного призначення та суті цього процесу.

Основний матеріал дослідження. Сутністю категорії "експрес-діагностика" є швидкість, оперативність та терміновість обстеження об'єкта на основі виокремлення ключових показників-індикаторів (симптомів) та надання рекомендацій щодо усунення недоліків.

Отже, дослідивши різноманітні трактування, запропоновані у сучасній науковій та навчально-методичній літературі, ми дійшли висновку, що експрес-діагностика діяльності підприємства – це процес оперативного оцінювання та ідентифікації стану досліджуваного об'єкта на основі обмеженого інформаційного забезпечення з метою формування попереднього уявлення про його стан і параметри для прийняття реактивних управлінських рішень.

Ґрунтуючись на виконаних дослідженнях, до основних завдань експрес-діагностики діяльності підприємства належать:

- оперативне формування доступної найбільш інформативної бази даних щодо діяльності досліджуваного об'єкта;
- визначення попереднього уявлення про стан об'єкта діагностики;
- виокремлення основних проблем, "вузьких місць", загроз чи, навпаки, перспектив та шансів;
- пошук альтернативних шляхів подолання проблемних явищ (реалізації шансів) та встановлення причинно-наслідкових зв'язків (причин виникнення проблем чи можливостей та наслідків їх усунення чи використання);
- агрегування (узагальнення) результатів діагностики для прийняття ефективних управлінських рішень.

Отже, **основною метою здійснення експрес-діагностики** діяльності підприємства є оперативне виявлення стану об'єкта діагностики на основі реалізації певного переліку аналітико-дослідницьких процедур за наявності обмеженого діапазону даних.

Процес експрес-діагностики діяльності підприємства характеризується певними властивостями, а саме:

- оперативність – експрес-діагностика має формувати інформаційну базу для прийняття термінових, реактивних управлінських рішень щодо гармонізації поточного стану підприємства для швидкого реагування управлінців різних рівнів задля усунення можливих загроз та недоліків чи використання шансів середовища функціонування;
- експресність – йдеться про необхідність швидкого термінового проведення діагностики, внаслідок якої повинна сформуватися інформаційна база для прийняття реактивних управлінських рішень, котрі мають на меті оперативно виправити недоліки чи використати наявні можливості, що виникли у поточному стані справ підприємства;
- обмеженість інформаційного забезпечення – передбачає дослідження об'єкта діагностики на основі неповної, часткової інформаційної бази з метою формування лише попереднього, а не комплексного і повного уявлення про наявність проблем чи шансів у досліджуваного об'єкта;
- імовірнісність – оскільки експрес-діагностика є швидким, оперативним дослідженням підприємства чи його складових, базується на обмеженому колі інформаційних даних та використовує у процесі здійснення незначну кількість індикаторів та критеріїв, то доцільно констатувати, що результати такої діагностики характеризуватимуться можливістю чи неможливістю настання, що, відповідно, зумовлює виникнення певного ризику під час прийняття на їх основі ефективних управлінських рішень;
- телеологічність (від грец. telos – кінець, ціль і logos – наука, вчення) – перш ніж розпочинати діагностику зацікавлені особи (суб'єкти) встановлюють низку певних цілей (часткових чи елементних), яких вони прагнуть досягнути у процесі здійснення експрес-діагностики, відповідно до яких формується й низка інших параметрів (методів, методик, показників-індикаторів тощо);
- оптимальність – для зниження рівня імовірності результатів експрес-діагностики доцільно обирати ті індикатори, критерії, методи та методики, котрі б якнайкраще задовольняли поставлені цілі;
- доцільність – перш ніж здійснювати експрес-діагностику потрібно детально визначити її цілі та ідентифікувати об'єкт діагностування, адже у випадку, якщо цілі носитимуть комплексний та довготерміновий характер, а об'єкт вирізнятиметься масивністю – варто здійснювати не експрес, а фундаментальну діагностику;
- послідовність – діагностика є процесом, а будь-який процес є сукупністю певних завершених етапів, що реалізуються один за одним та мають на меті здійснення окремо визначених дій;
- достовірність інформаційної бази – оскільки цей вид діагностики проводиться на основі обмеженого діапазону даних, то надзвичайно важливо, щоб ця часткова інформаційна база була об'єктивною, точною та адекватною, що дасть змогу більш чітко сформувати попереднє уявлення про оперативний стан досліджуваного об'єкта;
- своєчасність – потреба у такому діагностуванні виникає під час вирішення оперативних справ на підприємстві, коли необхідно терміново прийняти уп-

равлінське рішення, адекватне конкретній ситуації, тому інформація, що акумулюється на перших етапах цього процесу повинна надходити вчасно, що пришвидшить вирішення проблем чи дасть змогу використати наявний у підприємства шанс реалізувати свої сильні сторони;

- гнучкість – підприємство здійснює свою діяльність у межах як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, тому для ефективного здійснення експрес-діагностики її параметри повинні адаптуватися до мінливості цих середовищ;
- вибірковість індикативної бази – здійснення експрес-діагностики діяльності підприємства передбачає виокремлення обмеженої кількості найбільш репрезентативних показників-індикаторів, на засадах яких проводиться огляд поточного стану об'єкта дослідження;
- результативність – основне завдання будь-якого виду діагностики, зокрема й експрес-діагностики, полягає у формуванні інформаційної бази для прийняття адекватних управлінських рішень, спрямованих на усунення слабких або ж використання сильних сторін організації чи її складових.

Саме ці характерні особливості і вирізняють експрес-діагностику серед інших видів діагностування та допомагають суб'єктам встановлювати конкретні та чіткі цілі, яких вони прагнуть досягнути у процесі її здійснення.

Щодо суті та призначення експрес-діагностики діяльності підприємства, не можна не згадати про притаманні для неї функції, котрі й відображають її основний зміст. Варто зауважити, що у науковій літературі не прослідковується системний підхід до визначення функцій експрес-діагностики. Внаслідок аналізу літературних джерел [1, 4-14] виокремлено такі функції експрес-діагностики:

- інформаційно-пізнавальна – ґрунтується на обмеженій інформаційній базі про діяльність підприємства чи окремих його частин (видів, сфер діяльності, відділів тощо), джерелом якої є різноманітні дані (бухгалтерського, управлінського, податкового та інших видів обліку або результати спеціально здійснених досліджень) та має на меті надати суб'єктам діагностування необхідні знання про поточний стан справ на підприємстві для прийняття реактивних управлінських рішень;
- дослідницька – передбачає добір та використання усіх параметрів експрес-діагностування (методів, методик, індикаторів, критеріїв тощо) для вивчення об'єктів діагностики, відповідно до поставлених цілей;
- ідентифікаційна – має на меті формування попереднього уявлення про оперативний стан справ на підприємстві на основі виявлення недоліків та загроз або переваг та можливостей у його функціонуванні;
- регульовальна – передбачає коректування оперативного стану підприємства та усунення недоліків і "вузьких місць", виявлених у процесі діагностики;
- антикризова – має на меті формування інформаційної бази для прийняття ефективних управлінських рішень щодо виходу із кризової ситуації, котра склалася на підприємстві;
- консультативно-рекомендаційна – полягає у розробленні альтернативних варіантів щодо усунення слабких чи використання сильних сторін організації в оперативному режимі.

Зазначені вище функції дають змогу сформувати чітке уявлення про суть та призначення експрес-діагностики діяльності підприємств та можливість усвідомити нагальну потребу у її реалізації на усіх рівнях управління для формування попереднього уявлення про суть досліджуваного об'єкта.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Експрес-діагностика діяльності підприємства є оперативним процесом, що має на меті формування попереднього уявлення про поточний стан справ на підприємстві та підготовку реактивних управлінських рішень для усунення виявлених недоліків чи "вузьких місць", або ж використання наявних шансів чи сильних сторін у діяльності підприємства. Здійснення цього виду діагностики зумовлене його швидкістю та оперативністю, що є надзвичайно важливими перевагами у сучасному форсуючому та постійно змінному середовищі функціонування.

Запропоноване детальне дослідження теоретичної бази експрес-діагностики на основі виокремлення завдань, властивостей та функцій цієї категорії дає змогу стверджувати, що у цій роботі визначено та обґрунтовано суть та призначення цієї категорії.

Наступні дослідження будуть спрямовані на формування типології експрес-діагностики та розроблення концептуальних засад з її реалізації на підприємствах.

Література

1. Загорна Т.О. Економічна діагностика : навч. посібн. / Т.О. Загорна. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 400 с.
2. Ткаченко А.М. Концептуальні підходи до антикризового управління в сучасних умовах господарювання : монографія / А.М. Ткаченко, О.В. Коваленко, О.П. Сельць. – Запоріжжя : Вид-во Запорізької ДІА, 2010. – 356 с.
3. Черниш С.С. Діагностика фінансового стану підприємства / С.С. Черниш // Інноваційна економіка. – 2010. – № 3. – С. 111-113.
4. Джерелейко С.Д. Діагностика фінансового стану підприємства / С.Д. Джерелейко // Сталій розвиток економіки : Всеукр. наук.-виробн. журнал. – 2011. – № 6. – С. 174-177.
5. Бакунов О.О. Управління економічною стійкістю торговельного підприємства: концептуальний підхід / О.О. Бакунов, О.В. Сергеева // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – 2009. – № 3. – С. 129-136.
6. Конспект лекцій з курсу "Економічна діагностика" [для студ. ВНЗ] спец. 7.050107, 8.050107 – Економіка підприємства) / укл. С.М. Глухарев. – Харків : Вид-во ХНАМГ, 2008. – 118 с.
7. Копчак Ю.С. Проблеми діагностики фінансового стану і стійкості функціонування підприємства / Ю.С. Копчак // Вісник СумДУ. – 2004. – № 9 (68). – С. 23-34.
8. Туркоман Л.С. Роль і місце економічної діагностики в системі оцінки стану суб'єктів господарювання / Л.С. Туркоман // Економіка. – 2009. – Т. 109, вип. 96. – С. 87-91.
9. Мельник О.Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій : монографія / О.Г. Мельник. – Львів : Вид-во НУ "Львівська політехніка", 2010. – 344 с.
10. Сагалакова Н.О. Роль економічної діагностики в системі управління діяльністю торговельного підприємства / Н.О. Сагалакова // Вісник ДонДУЕТ. – Сер.: Економічні науки. – 2005. – № 4 (28). – С. 179-184.
11. Пластун О.Л. Система фінансової безпеки суб'єктів підприємництва / О.Л. Пластун // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2007. – № 1. – С. 100-107.
12. Шевцов В.В. Експрес-діагностика фінансової устійливості підприємств аграрного сектора / В.В. Шевцов. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.auditfin.com/fin/2003/4/fin_2003_41_rus_07_02_Shevcov/fin_2003_41_rus_07_02_Shevcov.asp

Гром'як О.Б., Мельник О.Г. Експрес-діагностика діяльності підприємств: сутність і значення

Рассмотрены сущность и назначение экспресс-диагностики деятельности предприятия. На основе исследования литературных источников приведено и обосновано собственное определение понятия "экспресс-диагностика". В работе выделены и охарактеризованы основные задачи и функции экспресс-диагностики. Систематизирова-

ны характерные свойства, присущие конкретному виду диагностики – экспресс-диагностики.

Ключевые слова: экспресс-диагностика, оперативность, свойства, функции, задачи.

Hromyak O.B., Melnyk O.G. Express-diagnostics of enterprises: the essence and function

There are in the article the essence and function of express-diagnostics of enterprises are considered. Based on the research literature and are reasonably proper definition of "express-diagnostics". The article specifically mentioned and described based on tasks and functions of express-diagnosis. Systematized the characteristics inherent in a particular kind diagnostic – express-diagnosis.

Keywords: express-diagnosis, prompt, properties, functions, tasks.

УДК 65.012.2:336

Ст. викл. Н.І. Дуляба, канд. екон. наук;
магістрант Х.В. Борсук – Львівська КА

ПЛАНУВАННЯ ПОТРЕБИ ПІДПРИЄМСТВА У ФІНАНСОВИХ РЕСУРСАХ

Досліджено підходи до розгляду сутності фінансових ресурсів. Визначено суть та значення фінансових ресурсів у діяльності підприємства. Розглянуто методичні засади планування потреби у фінансових ресурсах як важливого напрямку їх оптимізації та управління ними.

Ключові слова: фінансові ресурси підприємства, планування, потреби в ресурсах.

Вступ. У сучасних умовах господарювання для багатьох підприємств актуальним є питання фінансування свого економічного розвитку та підвищення ефективності використання наявних фінансових ресурсів. Розвиток ринкових відносин в Україні та досвід зарубіжних країн визначають високу залежність результатів фінансово-господарської діяльності від наявності та ефективності стратегічного фінансового планування, яке вирішує задачі фінансового забезпечення будь-яких управлінських рішень. Тому дослідження процесу планування потреби фінансових ресурсів як важливої складової системи менеджменту вітчизняних підприємств у ринкових умовах господарювання, а особливо в умовах прояву кризових явищ в економіці країни, набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні основи планування потреби у фінансових ресурсах розглянуто у наукових працях вітчизняних і зарубіжних учених-економістів: Ю.Д. Батріна, М.Д. Білик, І.Г. Благуна, І.О. Бланка, Р. Брейлі, Є. Бріггема, О.Д. Василика, В.М. Гриньової, В.С. Загорського, І.В. Зятковського, Г.Г. Кірейцева, Л.О. Коваленко, С. Ковтун, В.О. Коюди, С. Майерса, П.М. Марича, С.М. Онисько, П.І. Орлової, Л.Н. Павлової, А.М. Поддєрьогіна, Л.М. Ремньової, О.Р. Романенко, В.П. Савчука, Г.М. Тарасюк, О.С. Філімоненкова, П.А. Фоміна, Д. Ван Хорна, І.Р. Чуй, Н.В. Шевчук та інших.

Проте існує низка теоретичних і практичних проблем, які все ще залишаються не вирішеними на рівні окремих суб'єктів господарювання. До них треба віднести формування алгоритму планування потреби у фінансових ре-